

ENG221 Engelsk lingvistik: språkhistorie – rapport fra faglærer

Først litt historikk: Engelsk språkhistorie har en svært lang tradisjon som obligatorisk undervisningsemne for alle andreårsstudenter i engelsk ved UiB. Emnet inngikk tidligere i språkdelen av det såkalte mellomfagstillegget, og siden tusenårsskiftet som del av 200-nivåstudiene i faget. Til og med høstsemesteret 2016 utgjorde lingvistikkdelen av disse studiene et 15-stp emne bestående av to disipliner: moderne engelsk lingvistik og språkhistorie. Begge disiplinene ble undervist to timer pr uke i tolv uker og eksamen var en seks timers skoleeksamen med spørsmål fra begge disipliner, der begge delene måtte være bestått for at oppgaven som helhet skulle få ståkarakter. Språkhistoriekomponenten utgjorde altså 7,5 stp og eksamenstiden tre av seks timer.

Vårsemesteret 2017 var engelsk språkhistorie for første gang ikke et obligatorisk kurs for andre enn dem som ønsker å spesialisere seg i engelsk lingvistik. Det er nå ett av fire 10-stp emner på 200-nivå – to i lingvistik og to i litteratur – hvorav studentene velger tre.

Siden flertallet av studentene normalt foretrekker å spesialisere seg i litteratur og siden språkhistorie er en relativt arbeidsintensiv og faktaorientert disiplin, hadde jeg forventet et betraktelig lavere studenttall enn i tidligere semestre. Et oppmeldingstall på 52 ved semesterstart var derfor svært overraskende. Tallet ble langt mer begrenset etterhvert (49 oppmeldte, 34 som møtte til eksamen, i gjennomsnitt 28 som møtte til undervisningen), men er likevel overraskende høyt. At en del av disse sannsynligvis ikke var videre interessert i emnet når det kom til stykket skal vi komme tilbake til nedenfor.

I forhold til tidligere semester er språkhistoriekurset nå altså utvidet fra 7,5 stp til 10 stp og eksamenstiden fra tre til fire timer. Pensum er derimot ikke øket og undervisningen er fremdeles to timer pr uke i tolv uker.

Pensum og undervisning

Grunnbok for kurset er Barber, Beal & Shaw (2009 eller seinere); i tillegg kommer et meget kort kompendium i historisk fonologi (Rydland 2016) og korte utdrag av et utvalg primærtetekster (jf. pensumliste). Stoffet her er også oppsummert og utbrodert i en lang rekke støtteark, som også regnes som pensum, hvilket går eksplisitt fram av pensumlista.¹

Det legges stor vekt på gjennomgang av autentiske tekster fra de ulike periodene som gjennomgås. Alle tekstene i tekstkompendiet til Rydland & Haugland (2016) er gjennomgått i undervisningen, med unntak av den siste, 'Prodigal Son' i Authorised Version. Pensum er dermed begrenset til korte utdrag fra to tekster fra gammelengelsk ('Othere' og 'Prodigal Son'), to fra middelengelsk ('Prodigal Son' og litt av prologen til *Canterbury Tales*), én fra overgangen middelengelsk/tidlig moderne engelsk (fra Caxtons forord til *Enyedos*) og én fra tidlig moderne engelsk (utdrag fra *Hamlet*).

¹ Jeg regner med at programsensoren har tilgang til det materialet som er lagt ut på MittUiB, og det legges derfor ikke ved her.

Det brukes litt mer tid på gammelengelsk enn middelengelsk, og litt mer på middelengelsk enn tidlig moderne engelsk. Dette har mest med vanskelighetsgrad å gjøre, men også litt med min egen interesse, og et forsøk på å gjøre undervisningen i hvert fall i noen grad “forskningsbasert”.

Siden vi kun har to timer i uka, syns jeg det er vanskelig å basere undervisningen på seminarer/seminarinnlegg og oppgaver så mye som jeg kunne ønske og samtidig sørge for at vi dekker de tre hovedperiodene som gjennomgås på en forsvarlig måte. I større grad enn det det som kanskje ville være ideelt, er det derfor snakk om forelesninger. Etterhvert forsøker jeg likevel å involvere studentene så mye som mulig ved enten å gi oppgaver til neste time, som så gjennomgås muntlig eller ved studentpresentasjon på tavla, og ved hele tiden å stille spørsmål. Den siste strategien brukes mer og mer jo lenger ut i kurset vi kommer og vi stadig kan dra tråder til ting som er gjennomgått tidligere. Responsen kan imidlertid være variabel. Dette semesteret har det vært en kjerne av studenter som arbeidet iherdig både med oppgavene som ble gitt til timene og pensum forøvrig og som bidro aktivt både med spørsmål og svar. Både gruppen av passive/uinteresserte tilstedeværende og av totalt fraværende var imidlertid større. Uten at jeg har adgang til å kontrollere det (jf. Frammøte nedenfor), regner jeg med at dette gjenspeiles i eksamensresultatene.

Emnet er arbeidsintensivt og relativt krevende og egner seg normalt ikke for selvstudier. Dette gjøres det ettertrykkelig oppmerksom på ved semesterstart. Studenter som av ulike grunner ikke følger undervisningen regelmessig, har derfor problemer med å henge med. Undervisningen bygger på at studentene har et solid grunnlag i engelsk fra lavere nivå. For studenter som har lite kjennskap til grunnleggende fonetikk, f.eks., er den delen av emnet som handler om lydendringer en stor utfordring.

Elementet av pugg er forsøkt nedtonet, men emnet forutsetter likevel en god del innlæring av rent huskestoff. Stadig tilbakevending til enkelte sentrale fenomener, nevnt ovenfor, er her bevisst brukt som forsøk på å hjelpe denne innlæringen.

Progresjonen i kurset var forøvrig helt i samsvar med den oppsatte undervisningsplanen.

Øvingsoppgaver

Skriftlige oppgaver er ikke lagt inn som obligatorisk del av kurset, men jeg syns likevel det er viktig at studentene får tilbud om å levere inn i hvert fall én skriftlig oppgave i løpet av semesteret, slik at de kan få litt eksamenstrening. Dette semesteret ble det gitt to slike oppgaver. Den første var annonsert på semesterplanen og lagt til studieuka, slik at de i praksis hadde to uker på den. Den andre ble gitt seinere i semesteret og etter oppfordring fra studentene. Oppgavespørsmålene var stort sett hentet fra tidligere eksamensoppgaver. Hhv. 18 og 10 studenter benyttet seg av tilbudet om innlevering. I tillegg til individuell retting og kommentarer, fikk disse også utlevert en utførlig “key” med utfyllende kommentarer.

Frammøte

Undervisningen gikk over 12 uker med to timer pr uke, mandager 14:15–16:00. Muligens var det noe uheldig for konsentrasjonen at undervisningen i moderne engelsk lingvistikk måtte flyttes til timene umiddelbart før, slik at flere av studentene dermed hadde fire timer lingvistikkseminarer i sammenheng disse mandagsettermiddagene. På et studium med totalt seks timer undervisning pr uke for den enkelte student, bør dette kunne unngås.

Jeg har dessverre ikke oversikt over frammøtet den første uka, men følgende tall gjelder frammøtet i resten av semesteret (2.–12. undervisningsuke), basert på studentenes

egenregistrering på frammøtelister som ble sendt rundt i løpet av første time (det første tallet gir antall uker møtt, det andre antall studenter; f.eks. 11x9 betyr at 9 av de 49 oppmeldte studentene møtte i alle de 11 ukene der frammøtet ble registrert): 11x9, 10x8, 9x4, 8x2, 7x2, 6x4, 5x1, 3x1, 2x2, 1x2, 0x14. Frammøtet den enkelte uke var på mellom 23 og 35 studenter, med et gjennomsnitt på 29.

Disse tallene gir et gjennomsnitt på 5,8 ganger pr oppmeldt kandidat, dvs. vel halvparten av undervisningen. Gjennomsnittstallet vil antakelig være høyere dersom utregningen begrenses til de 34 kandidatene som faktisk møtte til eksamen, men dette kan jeg ikke verifisere all den tid jeg som lærer ikke har adgang til navnene til de frammøtte. Av samme grunn kan jeg heller ikke korrelere eksamensresultater og frammøte. På forespørsel fikk jeg opplyst at heller ikke administrativt ansatte med adgang til disse opplysningene kunne foreta en slik korrelering.

En del av dem som ikke har møtt til undervisningen har overhodet ikke besøkt emnets sider på den elektroniske plattformen MittUiB, der man finner alle opplysninger om emnet og ikke minst – store deler av pensum. Det må derfor antas at de ikke er reelle studenter på emnet, men av en eller annen grunn finner det hensiktsmessig å være registrert der. I noen grad gjelder dette navn som har vært registrert hvert undervisningssemester på tilsvarende emner i årevis uten at personene noen gang har møtt til undervisningen.

Eksamensoppgaven

Oppgaven var basert på emner som var gjennomgått i timene og noen bygget til dels på oppgaver gitt som skriftlige øvingsoppgaver. Den var sydd overs samme lest som tidligere eksamensoppgaver i engelsk språkhistorie, men litt mer omfattende, siden eksamenstiden nå var utvidet. Den forsøkte å dekke et spekter av de ulike periodene, så vel som ulike tema (fonologi, morfologi, staving, osv.). Selv om resultatene ikke nødvendigvis var gode i alle tilfeller, var det ingen tegn til at oppgaven var for omfattende for den jevne kandidat.

Det forventes at oppgavebesvarelsene skrives ut i sammenhengende fagprosaform – altså ikke i form av stikkord.

Eksamen er ikke digital, noe som nok er et problem for det økende antall kandidater som ikke er vant til å skrive for hånd eller knapt har praktisert dette tidligere. Det er å håpe at problemene med å gjengi nødvendige spesialtegn (gammelengelske bokstaver, fonetiske tegn) vil kunne løses i nær framtid. Behovet er ettertrykkelig meldt på møter med dem som er ansvarlig for det digitale eksamensverktøyet som brukes ved UiB.

Karaktersetting/resultater

Eksamenskommisjonen bestod av faglærer og en intern sensor, dvs. en annen lærer ved instituttet som også er språkhistoriker og har undervist i tilsvarende emner tidligere.

Det var svært stor grad av sammenfall i karakterene satt av de to sensorene. I de relativt få tilfellene der karakteren ikke var sammenfallende, var det kun én karakters avvik. I disse tilfellene ble den beste karakteren satt som endelig karakter.

Ved karakterfastsettingen legges det også vekt på språkføringen (jf. sensorveiledning for emnet).

Som det framgår av vedlagte karakteroversikt (vedlegg 1) er strykprosenten relativt høy (10/34 eller 29,4%). Jeg vil anta at dette i noen grad kan henge sammen med det faktum at antall kandidater som møtte til eksamen (34) overstiger det gjennomsnittlige frammøtet på seminarene (29) og at enkelte av de frammøtte ikke viste synderlig interesse for emnet og f.eks. unnlot å gjøre de forberedelsesoppgavene som ble gitt. Forøvrig var flere av eksamensbesvarelsene blanke eller nærmest blanke, dvs. overhodet ikke besvart eller kun med noen få linjer. Det er vanskelig å se hva som kan være motivasjonen for dette, i og med det ikke er noen kontinuasjonseksamen (midtsemestereksamen) i dette emnet siden det t.o.m. i år også vil bli undervist i høstsemesteret.

Til gjengjeld er det også en rekke gode resultater, som nok gjenspeiler den interessen og solide innsatsen som en del av studentene la for dagen. For beståtte besvarelser er karakterfordelingen som følger (N=24): A 12,5%; B 29,2%; C 25,0%; D 16,7%; E 16,7%. Dvs. 42% av beståttkarakterene er A eller B, 67% C eller bedre.

Samlet vurdering

Ut i fra de foreliggende studentevalueringene synes de aller fleste av de studentene som bidro til evalueringene å være meget godt fornøyd med kurset og undervisningen, og det er derfor liten grunn til å gjøre vesentlige endringer.

ENG261 (251) semesteroppgave i engelsk lingvistikk: språkhistorie – rapport fra faglærer

For dette emnet gjelder samme pensum og undervisning som for ENG221, men prøveformen er en veiledet semesteroppgave etterfulgt av muntlig eksamen. Begge deler må ha bestått-karakter, men oppgaven teller to tredjedeler og muntlig én tredjedel. Oppgaven skal være på ca. 4000–5000 ord, dvs. 14–15 sider. Muntligeeksamen er en halv time pr kandidat (inkludert karakterfastsetting og kunngjøring) der kandidaten kan prøves i hele pensum, i tillegg til en kort diskusjon av oppgaven.

To kandidater gikk opp etter en overgangsordning med den tidligere emnekoden ENG251, som utgjør et 15-stp emne. Disse skrev en oppgave med samme omfang som for ENG261, men med et utvidet pensum til muntlig, dvs. med tillegg av Trask (2010) *Why do languages change*, Cambridge University Press. Disse vil ikke bli skilt ut i det følgende.

De studentene som velger å skrive sin Bachelor-oppgave i språk (alternativet er litteratur), kan i tillegg velge om de vil skrive innen moderne engelsk lingvistikk eller språkhistorie. De som foretrekker sistnevnte alternativ kan i prinsippet velge tema mer eller mindre fritt i tilknytning til disiplinen. Siden studenter normalt har lite kjennskap til språkhistorie og dermed finner det vanskelig å velge et tema for oppgaven tidlig i kurset, fikk de en omfattende liste med eksempler på mulige temaer. Jeg inviterte også til et møte i god tid før fristen for valg av tema for å gi dem anledning til å diskutere ulike muligheter. Én student møtte fram.

Etterhvert valgte fire av fem på min anbefaling å skrive en oppgave basert på sammenligninger av språklige trekk i samme tekst (et utdrag fra 'Prodigal Son') i gammelengelsk, middelengelsk og evt. tidlig moderen engelsk versjon. Disse tekstene inngår i det obligatoriske tekstkompendiet for kurset og studentene kunne (om de ønsket) i svært stor grad dra veksler på hovedinnholdet i kurset og det som ble gjennomgått i undervisningen. De stod forøvrig fritt til å velge hvilke språktrekk de ønsket å behandle i oppgaven, men det ble presisert at den skulle konsentreres om fenomener det var belegg for i tekstene og relateres til disse, med adekvat presentasjon av eksempler, referanser, etc. Se forøvrig utførlig sensorveiledning for emnet.

Fem studenter valgte å skrive oppgave i språkhistorie, hvorav to av ukjente grunner trakk seg underveis. Veiledningen foregikk i to omganger. De innleverte utkastene ble kommentert utførlig skriftlig – både mht. til språk og innhold – i tillegg til gjennomgang av hovedpunkter i muntlig veiledning. Utkastene med skriftlige kommentarer ble sendt studenten før den muntlige veiledningen.

Frammøte

Undervisningen var altså den samme som for ENG221-studentene. Åtte studenter var registrert på emnet. Tre av disse har aldri møtt til undervisning og har aldri vært i kontakt. Én av de tre som fullførte hadde heller ikke anledning til å delta i undervisningen. Én student uteble fra midten av semesteret og leverte heller ikke andreutkastet for oppgaven. De tre øvrige møtte jevnlig (i hhv. 10, 9 og 8 av 11 uker), men en av dem uteble før siste veiledning.

Karaktersetting

De endelige resultatene viser et spenn (B–C–D), som til dels nok reflekterer at én kandidat tok emnet som selvstudium, mens i et annet tilfelle var utkastet som ble levert til andre veiledning noe begrenset i forhold til det som ble endelig levert, og oppgaven som helhet var dermed ikke gjenstand for kommentarer og veiledning.

Samlet vurdering

Studentevalueringene nevnt under ENG221 gjelder også for disse studentene og dermed også konklusjonen: det synes å være liten grunn til større endringer.

Vedlegg 1: Karakterfordeling ENG221 (utskrift fra FS)

UiB-Studieadministrativ avdeling (HASMI)

FSUIB (10.08.2017 Kl. 11:18)

Side 1 av 1

FS580.001 Resultatfordeling

Eksamen: ENG221 0 S 2017 VÅR

Engelsk lingvistik: språkhistorie - Skriftlig skoleeksamen

10,0sp

Karakterregel: Beste: A, Bestått: E, Dåligste: F

	Totalt
Antall kandidater (oppmeldt):	46
Antall møtt til eksamen:	34
Antall bestått (B):	24
Antall stryk (S):	10
Antall avbrutt (A):	0
Gjennomsnittskarakter:	C
Antall med legeattest (L):	1
Antall trekk før eksamen (T):	0

Karakter	Antall
E	4
D	4
C	6
B	7
A	3

